

Latvijas Olimpiskās vienības sportistu atbalsta pamatnostādnes

Olimpiskās hartas punktā 27.2.3., kā vienu no Nacionālās Olimpiskās komitejas būtiskākajām lomām atzīst augstu sasniegumu sporta, kā arī sporta visiem attīstības veicināšanu.

Sporta likuma 11. panta 2. daļas 5. punkts nosaka, ka Latvijas Olimpiskā komiteja (LOK), kooperējot valsts, pašvaldību un savus finanšu līdzekļus, īsteno programmu valsts labāko sportistu dalībai Olimpiskajās spēlēs, Jaunatnes Olimpiādēs un citās starptautiskajās un reģionālajās kompleksajās sacensībās.

Sporta likumā noteiktais sasaucas ar LOK Statūtos formulēto misiju – ar Olimpiskās kustības ideālu un Latvijas sportistu augsto sasniegumu vērtību nostiprināt sporta lomu sabiedrībā, sniedzot ieguldījumu iedzīvotāju dzīves kvalitātes un veselības nostiprināšanā, pievēršot un motivējot regulārām sporta nodarbībām. Tās izpildei sportistu augsto sasniegumu sadaļā LOK statūtos formulēti sekojoši uzdevumi:

- sadarbojoties ar Latvijas sporta organizācijām un federācijām, organizēt un nodrošināt sportistu sagatavošanu, atlasīti un Latvijas pārstāvniecību Olimpiskajās spēlēs, Pasaules spēlēs, reģionālajās spēlēs, pasaules, kontinenta un starpkontinentālajās vairāku sporta veidu sacensībās, kuras tiek rīkotas Starptautiskās Olimpiskās komitejas (SOK) pārraudzībā vai ir SOK atzītas;
- savu iespēju robežās veicināt un atbalstīt materiāla un, tai skaitā, finansiāla atbalsta sniegšanu sportistiem un to atbalsta personālam.

Likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 9. panta pirmās daļas 7. punkts un Ministru kabineta 2001. gada 8. augusta Rīkojums Nr. 385 “Par biedrībām, nodibinājumiem un starptautiskajām izglītības un sadarbības programmām”, citu tiesību aktu vidū, sniedz LOK instrumentu šāda, augstāk minētā, finansiāla atbalsta tiešai sniegšanai sportistiem un to atbalsta personālam, tādējādi būtiski sekmējot Sporta likumā noteiktās programmas īstenošanu un Statūtos formulēto uzdevumu izpildi.

Arī Olympic Agenda 2020+5 ieteikumu 4. ieteikums uzsver nepieciešamību turpināt piesaistīt labākos sportistus, paplašinot sadarbības jomas ar tiem, savukārt Olimpiskās un sporta kustības labas pārvaldības vispārējo pamatprincipu (Labas pārvaldības vispārējo pamatprincipu) 6. principa “Sportistu iesaistīšanās, līdzdalība un aprūpe” apakšpunkti mudina aizsargāt sportistu tiesības piedalīties sporta sacensībās atbilstošā līmenī, sporta organizācijām atturoties no jebkādas diskriminācijas un nodrošinot, ka sportistu balsis ir sadzirdētas sporta organizācijās. Tāpat, neraugoties uz šī brīža augstajiem sasniegumiem, minētais princips rosina veicināt karjeras vadības programmas un profesionālu sportistu sagatavošanu jaunām profesionālām iespējām pēc viņu sporta karjeras noslēguma.

Labas pārvaldības vispārējo pamatprincipu 2. principa “Struktūras, noteikumi un demokrātiskais process” apakšpunkts 2.2. “Skaidri noteikumi” nosaka, ka visiem katras organizācijas un pārvaldes struktūras noteikumiem, tostarp, bet ne tikai, institūciju statūtiem un citiem procesuālajiem noteikumiem, jābūt skaidriem, pārskatāmiem, atklātiem, publiskotiem un viegli pieejamiem. Skaidri noteikumi nodrošina izpratni, paredzamību un veicina labu pārvaldību. Noteikumu grozīšanas vai papildināšanas procedūrai arī jābūt skaidrai un pārredzamai.

Olympic Agenda 2020+5 ieteikumi Olimpiskajai kustībai un, jo īpaši, tās 14. ieteikums “Nostipriniet Olimpisko kustību, izmantojot labu pārvaldību” uzsver Labas pārvaldības vispārējo pamatprincipu nozīmi un paredz nepieciešamību veicināt visu Olimpiskajai kustībai piederīgo organizāciju atbilstību tiem.

Jāņem vērā, ka Labas pārvaldības vispārējie pamatprincipi – to 7. princips “Harmoniskas attiecības ar valdībām, vienlaikus saglabājot autonomiju” – aicina uz sadarbību, koordināciju un konsultācijām, atzīstot, ka valdībām, Olimpiskās kustības dalībniekiem, citām sporta organizācijām un ieinteresētajām pusēm piemīt savstarpēji papildinoša misija, un tām ir jāsadarbojas, lai sasniegtu vienotus mērķus, tai pat laikā uzturot un saglabājot sporta autonomiju un nodrošinot pareizo līdzsvaru starp valdībām, Olimpisko kustību un sporta organizācijām.

Par vienu no šādiem vienojošiem elementiem Sporta politikas virzienu izpratnē uzskatāms augstu sasniegumu sports, kura ietvaros iesaistītās institūcijas un organizācijas tiecas nodrošināt, lai augsta līmeņa sportisti un valsts izlases (tai skaitā komandu sporta spēlēs) varētu sagatavoties un startēt Olimpiskajās spēlēs, pasaules spēlēs, pasaules un Eiropas čempionātos, pasaules līmeņa prāta sporta spēlēs (sporta spēļu kvalifikācijas turnīros un finālsacensībās).

No sporta politikas virziena “Augstu sasniegumu sports” izrietošais rīcības virziens “Sports izcilībai – jaunatnes sporta, talantu un augstu sasniegumu sporta attīstība” sevī iekļauj savstarpēji saistītus uzdevumus:

- finansiāli atbalstīt talantīgo jauno un pieaugušo sportistu un valsts izlašu (tai skaitā komandu sporta spēlēs) sagatavošanos un dalību Olimpiskajās spēlēs, pasaules un Eiropas čempionātos (arī atlases turnīros), kā arī citos pielīdzināmos sporta pasākumos;

- pilnveidot sportistu atlases kritērijus uzņemšanai valsts finansētajās sportistu atbalsta programmās (tai skaitā jaunatnes sporta atbalsta programmām), piemērojot tos katra sporta veida un sportista individuālajai sacensību un treniņprocesa specifikai, orientējot uz izcilu rezultātu sasniegšanu ilgtermiņā.

Lai novērtētu LOK un citu iesaistīto institūciju un organizāciju darbību ietekmi uz LOK programmu un šo uzdevumi izpildi un rezultātu sasniegšanu, nosakāmi atbilstoši, izpildi raksturojoši rezultatīvie rādītāji.

LOK, vadoties no visa augstāk minētā un jo īpaši no Olimpiskās hartas, Labas pārvaldības vispārējiem pamatprincipiem, Olympic Agenda 2020+5 ieteikumiem, Sporta politikas pamatnostādņēm, Sporta likuma un citiem attiecināmajiem tiesību aktiem, nolūkā panākt pilnu savu struktūru un procedūru atbilstību minētajiem principiem un rekomendācijām, kā arī minētajos aktos noteikto uzdevumu sekmīgu izpildi, pieņem sekojošas Latvijas Olimpiskās vienības (LOV) sportistu atbalsta pamatnostādnes (Pamatnostādnes).

LOK Vīzijas 2030 Mērķis “50+50”: Latvijas Olimpiskajā komandā ir vismaz 50 atlēti.

Visiem LOV sportistu atbalsta mehānismiem jābūt vēršotiem uz šī mērķa sasniegšanu. Virzībai uz to jābūt pakāpeniskai, apzinātai un jānotiek nepārtraukti.

Jebkādu Olimpisko sporta veidu LOV sportistu sportisko sasniegumu galvenā mērķa ir Olimpiskās spēles – kvalifikācija, dalība, sasniegumi tajās. Kur tas nepieciešams un attiecināms, kā papildus rādītāju avotu tāpat iespējams izmantot Eiropas spēles un Jaunatnes Olimpiskās spēles – kompleksās sacensības, kas notiek, attiecīgi, Eiropas Olimpisko komiteju (EOC) un SOK pārraudzībā un dalību kurās nodrošina LOK. Jebkādas citas sacensības vai reitinga rādītāji var tikt izmantoti tikai vispārējai sportista karjeras virzības ilustrācijai, taču ne izšķirīgu lēmumu pamatošanai.

Atbalsts LOV sportistiem tiek sniegts, vadoties no sekojošiem pamatprincipiem.

Augstu sasniegumu princips.

Atbalsta programmas un mehānismi tiek izstrādāti un pielietoti tā, ka tie veicina sportistu tieksanos uz izcilām sasniegumiem, prioritāri atbalsta šādus sasniegumus guvušos sportistus, atbilstoši LOK Vīzijas 2030 mērķiem un uzdevumiem palīdzot Olimpiskajiem sasniegt savus labākos rezultātus, tai pat laikā veidojot priekšstatu par to, kas ir panākumi, un priekšplānā virzot sevi pārspēšanu un labāko rezultātu sasniegšanu.

Izaugsmes perspektīvas princips.

Sportists neapstājas savā tieksmē pēc uzvarām. LOK iedrošina nodarboties ar sportu un tiekties uz augstiem sasniegumiem, neaizmirstot par sportistu līdzsvarotu iekļaušanos sabiedrībā pēc sportiskās karjeras noslēguma ar piemērotas izglītības, duālās karjeras programmu un sociālo garantiju ieviešanas palīdzību. Sportista izaugsme neapstājas uz pjeđestāla.

Solidaritātes princips.

Sports Olimpiskajā kustībā ir vienota, uz kopīgiem ideāliem balstīta sistēma. Tās ietvaros LOK tiecas nostiprināt Olimpisko federāciju patstāvību un atbildību par savu sporta veidu, veicina kompetenču un pienākumu sadali, kā arī talantu identificēšanu un atbalstu ne tik vien atsevišķu sporta veidu, bet visas sistēmas ietvaros. Kopīgo mērķu sasniegšanai nepieciešama visu sporta veidu federāciju, tautas sporta organizāciju, pašvaldību un uzņēmēju iesaiste.

Universālas pārstāvniecības princips.

Katrai Olimpiskā sporta veida federācijai jābūt pārstāvētai LOV sportistu atbalsta sistēmas ietvaros, tiecoties uz vienota – visaugstākā – standarta sporta zinātnes, rehabilitācijas un psiholoģiskās sagatavotības resursu pieejamību visu sporta veidu ietvaros.

Pieejamības princips.

LOK atbalsta vienlīdzīgas iespējas visiem Olimpiskajā kustībā, neskatoties uz vecumu, dzimumu, ienākumiem vai jebko citu. Katram sportistam jābūt iespējai nodarboties ar sportu bez jebkāda veida diskriminācijas, tā, lai ceļš uz izcilām sasniegumiem būtu atvērts katram, kas izvēlas pa to iet.

Ilgtspējas un stabilitātes princips

LOV sportistu atbalsta sistēmai jāsniedz iespēja nodrošināt Olimpisko sporta veidu federāciju plānošanas, sportistu treniņu – sacensību procesa un treneru motivācijas un atalgojuma stabilitāti Olimpiskā cikla ietvaros. Šai nolūkā sniedzamā atbalsta apjoms un tā strukturējums saglabājams iespējami nemainīgs, nepieciešamības gadījumā paredzot indeksāciju vai tālākus papildinājumus. Federācijām piekritošo LOV sastāvu kvotu skaits Olimpiskā cikla ietvaros nav samazināms.

LOV sastāvi, kvotas un vispārējie noteikumi

LOV sportistu atbalsta sistēmas plānošanas un īstenošanas pamatvienība ir Olimpiskais cikls – 4 (četrus) gadu posms, kas ilgst no vienām Olimpiskajām spēlēm līdz nākamajām.

Sniedzamā atbalsta apjoma, sportista sasniegumu līmeņa un vidējā termiņa mērķu diferencēšanas nolūkos LOV veidojami vairāki sastāvi, kuru ietvaros Olimpiskajiem sporta veidiem – to federācijām – nosakāmas attiecīgi piekritošas kvotas. Kvotu apjoms un sadalījums nosakāms atbilstoši šajās Pamatnostādnēs noteiktajam virsmērķim, pamatprincipiem un citiem identificētajiem apsvērumiem.

Kvotu sadalījums sporta veidiem nosakāms ar LOV dalībnieku sapulces lēmumu. Šāda lēmuma sagatavošana un saskaņošana veicama demokrātiski un koleģiāli, LOK Valdei apkopojot nepieciešamo sākotnējo informāciju, konsultējoties ar sporta veidu federācijām, individuāli izvērtējot formulētos priekšlikumus un iegūstot LOK Izpildkomitejas saskaņojumu sagatavotajam projektam.

Lēmumu pieņemšanas efektivizācijas, administratīvo resursu optimizācijas un procesu vienkāršošanas ietvaros lēmuma pieņemšana par kvotu vārdisko aizpildi nododama LOV Valdes priekšsēdētāja kompetencē. Vienlaikus, balstoties uz labas pārvaldības pamatprincipiem un ievērojot demokrātisku lēmumu pieņemšanas procedūru, šādam lēmumam jāsaņem iepriekšējs LOV Konsultatīvās padomes saskaņojums un tam jābalstās uz attiecīgās sporta veida federācijas ieteikumu, kas, savukārt, izriet no federācijas izstrādātiem iekšējiem atlases kritērijiem.

Ņemot vērā Latvijas iedzīvotāju skaitu, tā attīstības tendences, demogrāfisko dinamiku, sporta nodarbjū popularitāti un no šiem apstākļiem izrietošo potenciālo augstu sasniegumu sportistu – talantu identifikācijas iespējamību, katrs šāds gadījums izvērtējams ar pienācīgu rūpību. Neviens no šajās Pamatnostādnēs minētajiem apsvērumiem, mērķiem vai principiem nav individuāli absolūts. Individuālām situācijām piemēroti individualizēti risinājumi, kuri sniedz iespēju atbalstīt Latvijas sportistus ceļā uz augstiem sasniegumiem, ir gan pieļaujami, gan ieteicami. Vienlaikus, rodot šādus individualizētus risinājumus un pieņemot ar tiem saistītus lēmumus, izmantojami sekojoši labas pārvaldības elementi:

- demokrātisks un koleģiāls lēmumu pieņemšanas process;
- pieņemto lēmumu atklātums;
- skaidra pieņemto lēmumu motivācija.

Aktuālā Olimpiskā cikla ietvaros LOV izveidojami Zelta, Sudraba un Bronzas sastāvi.

Kopējais visu sastāvu kvotu skaits un sadalījums pa sastāviem, vadoties no LOV sportistu atbalstam pieejamā finansējuma apjoma un iepriekšējo Olimpisko spēļu rezultātiem, nosakāms:

- 100 (simts) līdz 135 (simts trīsdesmit piecas) kvotas vasaras sporta veidiem;
- 70 (septiņdesmit) līdz 85 (astoņdesmit piecas) kvotas ziemas sporta veidiem.

Zelta sastāvā iedalāmas ne vairāk kā 20% - 30% (divdesmit līdz trīsdesmit procenti) no kopējā kvotu skaita, savukārt Sudraba un Bronzas sastāvā iedalāmais kvotu skaits proporcionāli, “piramīdas” veidā, nosakāms, balstoties uz augstāk minētajiem rādītājiem.

Sastāvos iekļaujami sasniegumu ziņā atbilstoši sportisti, tas ir: sporta veidu federāciju iekšējiem kritērijiem jānodrošina, ka sastāvos tiek iekļauti aktuālo un pamatoti prognozējamo sasniegumu ziņā attiecīgajam sastāvam atbilstoši un sportiskās sagatavotības ziņā sastāva ietvaros savstarpēji samērojami sportisti.

Lai izvērtētu LOV sportistu atbalsta sistēmas ietekmi uz Pamatnostādnēs noteiktā mērķa sasniegšanu un tiesību aktos noteikto uzdevumu izpildi, izmantojami sekojoši, uz Olimpisko ciklu attiecināmi rezultatīvie rādītāji:

Zelta sastāvs – “uzvaras” – sportisti ar pieredzi Olimpiskajās spēlēs vai ļoti augstu iespēju kvalificēties dalībai tajās.

Sastāva kopējais rezultatīvais rādītājs:

- vismaz 90% (deviņdesmit procenti) no sastāvā iekļautajiem sportistiem kvalificējas dalībai Olimpiskajās spēlēs.

Sastāvā iekļauto sportistu individuālie rezultatīvie rādītāji:

- sezonas augstākais rezultāts/ personiskais rekords sasniegts Olimpiskajās spēlēs;
- Olimpiskajās spēlēs apsteigti 70% (septiņdesmit procenti) no sāncensiem.

Sudraba sastāvs – “attīstība” – sportisti, kas sasnieguši augstus rezultātus un demonstrē augstu potenciālu, taču bez veiksmīgas pieredzes Olimpiskajās spēlēs.

Sastāva kopējais rezultatīvais rādītājs:

- vismaz 30% (trīsdesmit procenti) no sastāvā iekļautajiem sportistiem kvalificējas dalībai Olimpiskajās spēlēs.

Sastāvā iekļauto sportistu individuālie rezultatīvie rādītāji:

- sezonas augstākais rezultāts/ personiskais rekords sasniegts Olimpiskajās spēlēs vai to kvalifikācijas sacensībās;
- sportists kvalificējies dalībai Olimpiskajās spēlēs.

Bronzas sastāvs – “perspektīva” – nesen pieaugušo vecuma grupā dalību sacensībās uzsākuši sportisti vai juniori, kas sasnieguši atzīstamus rezultātus un demonstrē augstu potenciālu.

Sastāva kopējie rezultatīvie rādītāji:

- vismaz 10% (desmit procenti) no sastāvā iekļautajiem sportistiem kvalificējas dalībai Olimpiskajās spēlēs.
- vismaz 80% (astoņdesmit procenti) no sastāvā iekļautajiem sportistiem piedalās Olimpisko spēļu kvalifikācijas sacensībās.

Sastāvā iekļauto sportistu individuālie rezultatīvie rādītāji:

- sezonas augstākais rezultāts/ personiskais rekords sasniegts Olimpiskajās spēlēs vai to kvalifikācijas sacensībās;
- sportists piedalās Olimpisko spēļu kvalifikācijas sacensībās;
- objektīvi konstatējama sportisko rezultātu izaugsme Olimpiskā cikla ietvaros, tai skaitā Eiropas un Pasaules līmeņa junioru un jauniešu vecuma grupu sacensībās.

Papildus augstāk norādītajiem, sportistiem nosakāmi individuālie rezultatīvie rādītāji sporta veidu sezonas ietvaros. Šādus rezultātīvos rādītājus jā sagatavo un pamatoti jā ierosina attiecīgā sporta veida federācijai, jā izvērtē un jā saskaņo LOV sporta ekspertiem un jā apstiprina LOV Valdes priekšsēdētājam. Sezonas individuālo rezultatīvo rādītāju izvērtēšana veicama sporta veidu sezonas noslēgumā un gūtie secinājumi, papildus sporta veidu federāciju iekšējiem kritērijiem, izmantojami lēmumu pieņemšanai par sportistu turpmāku dalību LOV sastāvos.

Balstoties uz Federāciju, LOV un LOK Valdes sagatavotu faktu materiālu LOK Izpildkomiteja Olimpiskā cikla noslēgumā veic kopējo, uz Olimpisko ciklu attiecināmo sasniegto rezultatīvo rādītāju izvērtēšanu.
